

СУЧАСНІ МЕТОДИКИ ВИКЛАДАННЯ У ШКОЛАХ ТА ЗВО

Освіта є двигуном для зростання і прогресу будь-якого суспільства. Освіта не лише надає знання, формує навички та прищеплює цінності, але й також відповідає за побудову людського капіталу, який формує, керує та встановлює технологічні інновації та економічне зростання. У сучасну епоху інформація та знання виділяються як дуже важливий та критичний внесок для зростання та виживання. Замість того, щоб розглядати освіту просто як засіб досягнення соціального зросту суспільства, ми повинні розглядати освіту також як двигун прогресу в інформаційній ері, що веде до розвитку.

Зміни в суспільстві, економіці та технологіях призводять до змін і в освіті. Поняття «тренд» є загальною тенденцією до змін. І з приходом нових трендів у наше життя важливо додавати нові тренди в систему освіти та в методики викладання, які також спонукають до розвитку сучасного мислення. Звичайно, такі зміни впливають на традиційну систему навчання. Часто такі зміни відбуваються незалежно від нашого бажання. Пандемія 2019–2021 рр. COVID-19 суттєво вплинула на всі сфери життя, в тому числі і освіту. Традиційна система освіти досі працює, але потребує змін та допрацювань. За цей період ми чітко побачили прогалини в системі. Також це вплинуло на підвищення технологічної обізнаності серед освітян.

Сьогодні використання інноваційних технологій та сучасних методів в інформаційному спілкуванні у всіх галузях науки зростає. Нині широке використання сучасних технологій з усіх дисциплін сприяє підвищенню ефективності навчального процесу. У межах нинішньої реформи вищої освіти інновація методів навчання є надзвичайно важливою, і завдання є дуже важким. Методи навчання вимагають змін у філософії викладання, для успішної їх реалізації. В основному навчання повинно включати два основних компоненти: подання та отримання інформації. Учитель намагається всіма силами передати знання так, як він їх зрозумів. Отже, будь-які методи спілкування, які служать цій меті без руйнування цілі, можна розглядати як інноваційні методи навчання. Застосування інноваційних методів у навчальних закладах має потенціал не лише для вдосконалення освіти, а й для розширення прав і можливостей людей, зміцнення управління та активізації зусиль для досягнення мети з розвитку населення країни. Нові методики викладання змінюють освітнє середовище у всьому світі та сприяють покращенню навчальних показників серед студентів. Ми переглядаємо деякі основні інноваційні підходи, які виробили педагоги за останні кілька років і з якими слід ознайомити кожного вчителя XXI століття.

Ключові слова: *тренд, навчальні методики, традиційна методика, перевернутий клас, проектне навчання, гейміфікація.*

Постановка проблеми. Навчання – одна з основних складових частин у освітньому плануванні, що є ключовим фактором у розробленні навчальних планів. Попри важливість хорошого рівня навчання, результати далеко не ідеальні. ця робота спрямована на дослідження ефективних методик навчання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. До розгляду було взято наукові праці зарубіжних авторів та викладачів. Аналіз показав наявну проблематику в застосуванні новітніх методик з огляду на незацікавленість викладів у професійному зростанні, нестачу матеріалів у вільному доступі та слабку мотивацію студентів.

Мета роботи – оцінити традиційні методи навчання, а також розглянути інноваційні підходи до навчання з метою покращення результатів та навичок у учасників навчального процесу.

Виклад основного матеріалу. Швидкі зміни сучасного світу призвели до того, що система вищої освіти стикається з різноманітними проблемами. Тому необхідна підготовка більш охочих, вдумливих людей у міждисциплінарних сферах [1, с. 15–28]. Отже, дослідження корисних та ефективних методів навчання є однією з найважливіших потреб освітніх систем [2, с. 11–22]; Вчителі відіграють визначальну роль у навчанні таких людей у згаданій галузі [3, с. 24]. Школи та університети – це місця, де виникають нові ідеї та відбувається розвиток особистості. Це унікальний простір, який охоплює весь всесвіт знань. Це місце, де творчі уми сходяться, взаємодіють між собою та будують бачення нових реалій.

З огляду на якість освіти, увага до освіти студентів як основного продукту, який очікується від системи якості освіти, набагато більший у порів-

нянні з минулим. Завжди робився акцент на однаковій увазі до якості досліджень та викладання і встановленні зв'язку між ними до прийняття будь-якого рішення; проте дослідження показують, що вже приділена увага дослідженню в університетах не відповідає вимогам до якості освіти.

Увага до цього завдання у вищій освіті розглядається як головна, тому в своїх інструкціях викладачі повинні звертати увагу на учнів та підхід до навчання; поряд із цими двома факторами педагога повинні рухатись уперед, щоб досягти нових підходів до навчання. Традиційна система освіти була орієнтована на вчителя, а потреби та інтереси учнів не враховувались. Зараз відбувається перехід на студенто-орієнтовану модель, при якій враховуються потреби студента, і в результаті згаданого методу в них відбувається активна зміна поведінки [4, с. 15]. Більше того, велика кількість випускників, особливо бакалаврів, не відчуває себе достатньо готовими працювати за обраною спеціальністю [5, с. 1–8]. Задля підвищення результатів навчання системний підхід до навчання має бути змінено.

Новітні методики навчання

Іноземні університети досліджували та реформували викладацьку діяльність та методи в рамках концепції сучасного навчання. Деякі з них визнані передовими світовими науковцями та активно впроваджуються серед викладачів різних закладів освіти. У цій роботі виділимо найпопулярніші методики навчання в 21 столітті [6, с. 2–5]:

1. *Перевернутий клас (Flipped classroom)* – педагогічний підхід, при якому традиційні елементи уроку, які викладає вчитель, змінюються на протилежне – початкові навчальні матеріали вивчаються учнями вдома, а потім над ними працюють у класі. Основною метою цієї методології є оптимізація часу на уроці, присвячуючи його, наприклад, для задоволення особливих потреб кожного окремого студента, розроблення спільних проектів або роботи над конкретними завданнями.

2. *Проектне навчання (Project-based learning)*. З приходом нових інформаційно-комунікаційних технологій до навчальних закладів з'явилися як нові методики викладання, так і нові версії існуючих методик, переглянуті та оновлені для цифрового покоління. Нині одним із найбільш часто використовуваних у класі є проектне навчання. По суті, проектне навчання дозволяє студентам набувати ключових знань та навичок шляхом розробки проектів, що відповідають на реальні проблеми. Виходячи з конкретної проблеми, замість традиційної теоретичної та абстрактної моделі, ми бачимо помітні вдосконалення здатності студентів зберігати знання, а також можливість розвивати складні компетентності, такі як критичне мислення, спілкування, співпраця чи вирішення проблем.

3. *Навчання-співпраця (Cooperative learning)* – «Сильніші разом». Ця концепція є простим способом кооперативного навчання, методології, яку вчителі використовують для групування учнів разом і, таким чином, впливають на навчання позитивно. Прихильники цієї моделі вважають, що робота в групі покращує увагу, залучення та набуття знань студентами. Кінцева мета завжди орієнтована на групу і буде досягнута, якщо кожен із членів успішно виконує свої завдання. Основна характеристика полягає в тому, що вона структурована на основі формування груп з 3–6 людей, де кожен член має певну роль, і для досягнення цілей необхідно взаємодіяти та працювати скоординовано. У контексті спільного навчання кінцева мета завжди є загальною і буде досягнута, якщо кожен із членів успішно виконує свої завдання. З іншого боку, індивідуальне навчання змушує учнів зосереджуватись на досягненні своїх цілей без необхідності залежати від решти однокласників.

4. *Гейміфікація (Gamification)* – Інтеграція ігрової механіки та динаміки в неігровому середовищі, або гейміфікація, практикується вже давно. Проте протягом останніх кількох років, і особливо завдяки розвитку відеоігор, явище набуло безпрецедентного виміру, і воно є одним із найбільш обговорюваних як поточної та майбутньої тенденції в галузі EdTech. Оскільки у 80-ті роки ігри з міжнародним поширенням, такі як серія “Кармен Сендієго” чи “Кролик-читач”, набули світової популярності, розвиток навчальних ігор постійно збільшувався. Не лише таких, що орієнтовані на широку громадськість, але все частіше таких, що спеціально розроблені для студентів та певних курсів. Ця тенденція була закріплена із збільшенням включення гейміфікації до шкільних програм, і, за оцінками, використання даного методу буде продовжувати зростати в майбутньому.

5. *Проблемне навчання*. Проблемне навчання (Problem Based Learning) – це циклічний процес навчання, що складається з безлічі різних етапів, починаючи із задання питань та отримання знань, що, в свою чергу, призводить до нових питань у зростаючому циклі ускладнення. Застосування цієї методології на практиці означає не лише здійснення опитування студентами, але перетворення його на корисні дані та інформацію. На думку деяких викладачів, чотирма великими перевагами, які спостерігаються під час використання цієї методології, є:

- розвиток критичного мислення та творчих навичок;
- покращення здібностей до вирішення проблем;
- підвищена мотивація учнів;
- кращий обмін знаннями у складних ситуаціях.

6. *Дизайнерське мислення (design thinking)*. Освіта завжди була продуктивним простором для інновацій. Вчителі у всьому світі постійно вигадують нові ідеї та методології, щоб впровадити їх у класі, використовуючи найкращі інструменти, що є в їх розпорядженні. Дизайнерське мислення бере свій початок від промислових дизайнерів та їх унікального методу вирішення проблем та задоволення потреб своїх клієнтів. Застосована до освіти, ця модель дозволяє з більшою точністю виявляти індивідуальні проблеми кожного учня та генерувати в їх освітньому досвіді створення та інновації для задоволення інших, що потім стає симбіотичним.

7. *Навчання на основі мислення. (thinking – based learning)*. Окрім дебатів щодо ефективності навчання, запам'ятовуючи факти та дані при обговоренні освіти, одним із найбільш обговорюваних аспектів є необхідність показати учням, як працювати з інформацією, яку вони отримують у освітньому просторі. Навчити їх контекстуалізувати, аналізувати, співвідносити, аргументувати. Словом, перетворити інформацію на знання. Метою навчання на основі мислення (TBL) є розвиток навичок мислення поза запам'ятовуванням і, таким чином, розвиток ефективного мислення у студентів.

8. *Навчання на основі компетентностей. (Competence-based learning)*. За визначенням, усі методології навчання головними цілями мають набуття знань, розвиток навичок та утвердження трудових звичок. Навчання на основі компетентності (CBL) являє собою набір стратегій для досягнення цього. За допомогою інструментів оцінювання, таких як рубрики, викладачі можуть пройти академічну програму без суттєвих відхилень, але зосередити її по-іншому, застосовуючи на практиці реальні приклади і, таким чином, передаючи своїм студентам більш відчутний вимір уроків.

Сприяння розвитку новітніх методичних ініціатив серед викладачів

Для популяризації новітніх методик серед викладачів, варто розглянути нижченаведені приклади проблем та шляхи їх вирішення:

1. Змінити традиційну концепцію якісної освіти. Як ми всі знаємо, якість освіти в середній школі особливо у випускних класах базується на засвоєнні знань потрібних для вдалого складання ЗНО. Такий підхід викликає труднощі у заохоченні студентів до отримання нових знань у вищій школі, що в свою чергу, робить вищу освіту не якісною. Ключовою є зміна традиційної концепції якісної освіти. Кінець уроку сприймається як крапка у поставленому завданні і що цілі досягнуто. Насправді, це означає, що студент має час для обробки нової інформації, роздумів щодо почутого під час заняття. Для студентів у моделі навчання

відсутня суттєва різниця між університетською аудиторією і середньою школою. Науковці дійшли висновку, що викладання за кордоном не є повністю розвиненим, але рівень ентузіазму серед іноземних викладачів в навчанні дещо вищий ніж серед наших викладачів. Отже завданням для викладачів є знайти рішення, яким чином стимулювати бажання навчатися як в школах, так на інших щаблях освіти.

2. Змінити оцінку викладання. Незалежне оцінювання знань студентів показує хороший результат в останні роки. Студенти показують все вищі результати за рахунок спрощення завдань. Але при цьому студенти залишаються невдоволеними рівнем освіти. Причина в тому, що оцінюється перш за все «викладання». Такі якості, як адекватна підготовка матеріалу, багатий зміст викладання та чітке висловлювання, є важливими для викладачів, але не для студентів. Необхідно зосередитись на оцінці навчання, наприклад: чи є взаємодії між студентами та вчителями? Чи можуть студенти підтримувати інтерес до вивчення цього курсу? Чи можете ви покращити свої здібності студентів для аналізу та вирішення проблем? І так далі.

3. Щоби змінити систему оцінювання, приділіть більше уваги введенню різноманітних навчальних елементів у класі. Нині найважливішим результатом у навчанні є фінальні тести, що неминуче призводить до пошуку учнями шляхів до списування. Отже, існує потреба ввести більше елементів у навчальний процес, щоби зменшити частку важливості контролю і спрямувати студентів до зміцнення знань шляхом використання нових методик у навчальному процесі. Також ефективним рішенням є зменшення кількості учнів у класах та розподіл на групи.

Висновки. У цьому дослідженні продемонстровано, що новітні методи викладання спонукають студентів сумніватися у своїх упереджених уявленнях щодо якості навчального процесу та мотивують до навчання, ставлячи їх у ситуацію, в якій вони приходять до того, що бачать себе авторами відповідей та агентами відповідальності за зміни. Але під час використання цих методів деякі вчителі стикаються з певними бар'єрами та вимогами. Отже, для ефективного викладання викладачі повинні знати про ці бар'єри та вимоги як спосіб підвищення якості викладання.

Ефективне навчання також вимагає структурних змін, які можуть бути здійснені лише академічними керівниками. Ці зміни включають у себе структуру винагород, які визнають важливість викладацького досвіду, підходи до забезпечення якості освіти та вимірюють результати процесу навчання більш глибоко, ніж звичайні методи, та зміну способу отримання акредитації в закладах освіти.

Список використаної літератури:

1. Anderson A. The European project semester: A useful teaching method in engineering education project approaches to learning in engineering education. *Journal of Engineering Education*. 2012; 8:15–28. [Google Scholar]
2. Khodaparast Hagh A. New perspectives in engineering education: the promotion of traditional models to innovative solutions. *Journal of Engineering Education*. 2005; 7(28): 11–22. Persian. [Google Scholar]
3. Shim SH. A philosophical investigation of the role of teacher: A synthesis of Plato, Confucius, blubber and freire. *Teaching and Teacher Education*. 2008; 24(3): 515–35. [Google Scholar]
4. Dooge J. *Engineering training and education*. Dublin: Collins Press; 2007. [Google Scholar]
5. Yash Pal S, editor., editor. *Report of the Committee to Advice on Renovation and Rejuvenation of Higher Education. National Seminar on Quality, Expansion and Inclusion in Indian Higher Education; 2009 Feb 3–4; Calicut. Calicut: India; 2009. p. 1–8. Available from: [http://www.hindu.com/nic/yashpal committee report.]*
6. <https://www.realinfluencers.es/en/2019/05/09/8-21st-century-methodologies/>

Slobodiuk Yu. The modern methods in teaching at schools and universities

Education is an engine for the growth and progress of any society. It not only imparts knowledge, skills and inculcates values, but is also responsible for building human capital which breeds, drives and sets technological innovation and economic growth. In today's era, information and knowledge stand out as very important and critical input for growth and survival. Rather than looking at education simply as a means of achieving social upliftment, the society must view education also as an engine of advancement in an information era propelled by its wheels of knowledge and research leading to development.

Changes in society, the economy and technologies lead to changes in education as well. The concept of "trend" is a general trend towards change. And with the advent of new trends in our lives, it is important to add new trends in the education system, and in teaching methods that also encourage the development of modern thinking. Usually, such changes affect the traditional education system. Often such changes occur regardless of our desire. The COVID-19 pandemic of 2019–2021 significantly affected all spheres of life, including education. The traditional education system is still working but needs changes and refinements. During this period, we clearly saw gaps in the system. It also had an impact on raising technological awareness among educators.

Today, the use of innovative technologies and modern methods in information communication in all fields of science is growing. At present, the widespread use of modern technologies in all disciplines serves to increase the efficiency of the educational process. In the current higher education reform, the innovation of teaching methods is essential and the task is very arduous. Teaching methods require changes in teaching philosophy to make the necessary reforms. The purpose of this paper is to evaluate the traditional methods of teaching as well as multimedia teaching and to suggest other useful teaching methods that can be attempted in imparting knowledge to the students. Basically teaching must include two major components sending and receiving information. Ultimately, a teacher tries his best to impart knowledge as the way he understood it. So, any communication methods that serve this purpose without destroying the objective could be considered as innovative methods of teaching. The use of innovative methods in educational institutions has the potential not only to improve education, but also to empower people, strengthen governance and galvanize the effort to achieve the human development goal for the country. New teaching methodologies are changing the educational environments around the world and driving better academic performance among students. We go over some of the main innovative approaches that educators have forged over the last few years and that every 21st century teacher should be acquainted with.

Key words: *teaching methods, traditional methods, flipped classroom, project-based learning, gamification.*